

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи

Комаха Л.Г.

«___» вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політичний екстремізм і сепаратизм

Для здобувачів освітньо-наукового рівня

Доктор філософії

галузь знань
напрямок підготовки
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

05 соціальні та поведінкові науки

052 політологія

третій (освітньо-науковий)

політологія

вибіркова

Форма навчання

Навчальний рік

Навчальний період

Кількість кредитів ECTS

Мова викладання, навчання

та оцінювання

Форма заключного контролю

денна

2019/2020

лютий-червень 2020 р.

4

українська

екзамен

Викладачі: Хилько Микола Іванович, професор, доктор філософських наук.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники: Хилько Микола Іванович, професор, доктор філософських наук.

Затверджено

« 01 » серпня 20 19 р.

Зав. кафедри політології

Цвях В.Ф. (Цвях В.Ф.)

Протокол № 1 від « 19 » 08
20 19 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 30 » серпня 20 19 року № 2
Голова науково-методичної комісії Маслікова І.І. (Маслікова І.І.)

« 30 » серпня 20 19 року

ВСТУП

1. Метою дисципліни є підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця ступеня доктора філософії в галузі соціальних та поведінкових наук за спеціальністю „Політологія”, який в процесі вивчення дисципліни «Політичний екстремізм і сепаратизм» отримав сучасні знання про сутність та різновиди політичного екстремізму і сепаратизму, особливостей їх прояву в українських реаліях, формування необхідних для науковця сучасних поглядів з теоретичних основ політичного насилля, формування вмінь та прищеплення первинних практичних навичок з виявлення та аналізу проявів тенденцій політичного екстремізму і сепаратизму, оволодіння структурно-функціональною спрямованістю системної протидії політичному екстремізму і сепаратизму.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Здобувач повинен знати:* основні поняття політичної науки та основні події політичного життя в Україні й світі, поняття та основні форми політичного насилля та політичного екстремізму.
2. *Здобувач повинен вміти:* орієнтуватися у світовому політичному процесі, політичному житті України, політичних змінах у сучасній Україні, її місці у світовій спільноті та міжнародних відносинах.
3. *Володіти елементарними навичками:* наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна «Політичний екстремізм і сепаратизм» належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта (андьонкта). Особлива увага приділяється з'ясуванню причин та форм прояву етнонаціонального та регіонального сепаратизму.

4. Завдання (навчальні цілі) – забезпечити особистісний і професійний розвиток аспіранта, програма спрямована на формування ефективного викладача вищої школи, здатного до передачі знань та розуміння сутнісних характеристик і основних різновидів суспільно-політичного екстремізму і сепаратизму, особливостей їх прояву в сучасних умовах загалом, в тому числі в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції, і в українських реаліях зокрема. В результаті навчання аспіранти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях. спрямована.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Принципи й методи дослідження політичного екстремізму і сепаратизму	Лекція, практичні заняття	Усна доповідь, есе	15
1.2	Основні тенденції розвитку сучасного політичного екстремізму і сепаратизму, особливості їх прояву в сучасних реаліях	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійного дослідження	15
1.3	Підходи до боротьби з проявами політичного насилля	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усна доповідь, участь у дискусії, презентація	10

			самостійного дослідження, текст рекомендацій	
	Вміти:			
2.1	творчо використовувати у навчальній, дослідницькій та викладацькій діяльності знання щодо сучасних тенденцій прояву політичного екстремізму та сепаратизму та державної політики протидії цим явищам	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	10
2.2	застосовувати набуті знання в майбутній професійній та громадській діяльності	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	
2.3	готувати рекомендації та матеріали для консультацій з питань державної політики протидії проявам політичного насилля	Самостійна робота	Текст рекомендацій	5
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої літератури в підготовці до практичних занять та написання самостійних робіт	Практичні заняття, самостійна робота	Усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	10
3.2	презентувати результати досліджень та самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій	Практичні заняття, самостійна робота	Усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	
3.3	вести полеміку стосовно питань політичного екстремізму та сепаратизму на основі володіння категоріально-понятійним апаратом політичної науки	Практичні заняття	Участь у дискусії	10
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати наукову літературу,	Практичні заняття, самостійна	Усна доповідь, участь у	5

7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів:

- Семестрове оцінювання:

1. Усна доповідь (10 хвилин): РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3 – 10-6 балів за одну доповідь;

2. Участь у дискусії: РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – 5-3 бали;

3. Есе на задану лектором тему: РН 1.1 – 5-3 бали;

4. Аналітична розвідка на задану лектором тему: 10-6 балів за одне завдання;

5. Текст рекомендацій (матеріали для консультацій) з питань безпекової політики держави: 10-6 балів.

- підсумкове оцінювання у формі екзамену: екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за екзамен. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів (60 балів) та екзаменаційної роботи (40 балів)

- умови допуску до екзамену: здобувач не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше 36 балів. Для допуску до екзамену аспірант має здати всі самостійні роботи. Екзаменаційна оцінка не може бути меншою **24 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

7.2 Організація оцінювання

Усні доповіді, а також доповнення/участь в дискусії оцінюються під час проведення практичних занять, бали студентам за успішну роботу на практичних заняттях накопичуються протягом усього модулю.

Самостійні завдання на задані викладачем теми виконуються кожним студентом протягом усього модулю та оцінюються по факту їх завершення.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	Прак-тичні	С/Р

1	Тема 1. Політичне насилля: поняття, сутність, різновиди	2	2	2
2	Тема 2. Політичний тероризм і екстремізм	2		2
3	Тема 3. Різновиди та характерні риси політичного екстремізму	4		10
4	Тема 4. Основні тенденції розвитку сучасного політичного екстремізму	2		10
5	Тема 5. Сепаратизм: поняття, сутність, передумови виникнення	2	2	2
6	Тема 6. Особливості прояву політичного екстремізму та сепаратизму в сучасних українських реаліях та державна політика протидії цим явищам	6		10
7	Есе			20
8	Аналітична розвідка			20
9	Текст рекомендацій (матеріали для консультацій)			20
	ВСЬОГО	18	4	96

Загальний обсяг **120 год.** в тому числі:

Лекцій – **18 год.**

Практичні заняття – **4 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота - **96 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Антонюк О. В. Основи етнополітики [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2005. 391с.
2. Політичний терор і тероризм в Україні XIX – XX ст. Історичні нариси / Д. В. Архієрейський, О. Г. Бажан, Т. Б. Бикова, О.Д. Білокінь // НАНУ, Ін-т історії У. К.: Наукова думка, 2002. 950 с.
3. Коршук Р. М. Етнополітологія : навчальний посібник. К. : Алерта, 2011. 200 с.
4. Науково-практичний коментар до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» / В. А. Ліпкан, О. А. Івахненко, І. М. Рижов, В. В. Майоров. К.: КНТ, 2009. 208 с.
5. Протидія сепаратизму в Україні: практ. посіб. /В.І. Василичук, С.С. Чернявський, О.М. Стрільців, В.Л. Костюк та ін. К. : ФОП Кандиба Т.П., 2015. 156 с.

Додаткова:

1. Басараб, М. М. Сепаратизм як прояв кризи національної державності : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.05 / Басараб Михайло Миколайович ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. К., 2013. 16 с.
2. Білий дім: анексія Криму загрожує миру [Електронний ресурс] // Тиждень. ua. 2014. 18 березня. Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/105234> . Назва з екрану.
3. Боротьба з міжнародним тероризмом: Нормативна база / упорядник В. А. Ліпкан. К.: Спецкнига, 2007. 248 с.
4. Боротьба з тероризмом: монографія / В. А. Ліпкан, Д. І. Никифорчук, М. М. Руденко. К.: Знання України, 2002. 254 с.
5. Васильчук, Є. О. Політичний радикалізм та екстремізм у молодіжному середовищі України . 2-ге вид., випр. і допов. Черкаси : Вовчок О., 2015. 414.

6. Васильчук, Є. О. Російський екстремізм в Україні. Черкаси: Вовчок, 2015. 118 с.
7. Вербенський М. Державна політика протидії тероризму: пріоритети та шляхи реалізації. Державна політика протидії тероризму: пріоритети та шляхи реалізації : *збірник матеріалів «круглого столу»*. К. : НІСД, 2011. С. 68-72.
8. Гармашов І. Класифікація тероризму. *Зовнішні справи*. 2007. № 11. С. 41–45.
9. Гелдерлус П. Ненасильство неефективне [Електронний ресурс] *Спільне: журнал соціальної критики*. 2010. 30 листопада. Режим доступу: <http://commons.com.ua/?p=9348>. Назва з екрану.
10. Голотін, С. І. Ісламський фундаменталізм та ісламський екстремізм: теорія і практика : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.11 / Голотін Сергій Іванович ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. К., 2010. 16 с.
11. Грабовський, С. Глобальний політичний терор: таємна зброя Кремля і Луб'янки . Ніжин : Лисенко М. М., 2015. 39 с.
12. Гуцало М. Г. Організація протидії сучасному тероризму: політологічний аналіз [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Марія Григорівна Гуцало ; Нац. акад. наук України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2008. 23 с.
13. Гуцман М. Я. Роль ООН у боротьбі проти міжнародного тероризму [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку»/ Марія Ярославівна Гуцман ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2008. 20 с.
14. Декларации ООН о мерах по ликвидации международного терроризма [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/terfin.shtml. Название с экрана.
15. Деменко А. М. Феномен тероризму в умовах глобалізаційної динаміки (соціально-філософський аналіз) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Деменко Андрій Миколайович ; Харківський ун-т Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба. Х., 2008. 19 с.
16. Дівак, В. В. Сепаратизм як феномен сучасної політики : політологічні та правові аспекти. К.: Логос, 2010. 223 с.
17. Днепропетровским террористам инкриминируют 5 взрывов [Электронный ресурс] Режим доступа : <http://9-channel.com/dnepropetrovskim-terroristam-inkriminiruyut-5-vzryivov-00020141.html>. Название с экрана.
18. Договор о сотрудничестве государств-участников СНГ в борьбе с терроризмом [Электронный ресурс]. —Режим доступа : cisatc.org/135/152/275. — Название с экрана.
19. Дорошенко А. Терор і тероризм. *Політика і час*. 2003. № 8-9.
20. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом (ETS N 90) [Електронний ресурс]. Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 27.01.1977 № ETSN90. Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_331. Назва з екрану.
21. Завіруха Г.В. Феномен тероризму в контексті глобалізаційних процесів (соціально-філософський аналіз) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Ганна Валеріївна Завіруха ; Донецький національний ун-т. Донецьк, 2008. 17 с.
22. Козловський І. Теорія тероризму. Львів: Піраміда, 2003. 224 с.
23. Коломієць О. В. Трансформація політичної ідеології держави в контексті боротьби з міжнародним тероризмом: проблеми і шляхи вирішення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.03 «Політична культура та ідеологія» / Олег Валерійович Коломієць ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2006. 20 с.
24. Коршунов В. О. Політичний тероризм: інформаційні методи боротьби [Текст] : автореф. <http://www.newsru.ua/ukraine/24mar2014/tatarrefer.html> дис. на здобуття наук. ступеня канд. політичних наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Віталій Олегович Коршунов ; Дніпропетровський нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2008. 22 с.

25. Крутов В. Концептуальні аспекти проблеми протидії тероризмові в Україні. *Державна безпека України*. К.: 2005. №1(3). С. 13-19.
26. Ліпкан В. А. Основи терорології (Синергетична теорія тероризму. К.: Знання України, 2006. 84 с.
27. Ліпкан В. А. Тероризм і національна безпека України : монографія . К. : Знання, 2000. 184 с.
28. Логвиненко С. В. Антицивілізаційний зміст і антистабілізаційний сенс явища тероризму: теоретико-порівняльний аналіз : дис. на здобуття наук. ступеня канд. політичних наук : спец. 23.00.01 «Теорія та історія політичної науки» / Сергій Володимирович Логвиненко; Міжрегіональна академія управління персонало. К., 2011. 214 с.
29. Ляшенко В. М. Державна політика запобігання тероризму в Україні [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управління : спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління» / Валерій Михайлович Ляшенко; Львівськ. регіональний інст. держ. управління Нац. академії дер. управління при Президентові України. Львів, 2007. 20 с.
30. Максимова О.М. Ресурсна база тероризму в сучасному світовому політичному процесі. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2004. № 18. С. 53-58.
31. Мельник О. Чим небезпечний тероризм в Україні? [Електронний ресурс] /Центр Розумкова. 2014. 7 лютого. Режим доступу \: http://www.razumkov.org.ua/eng/article.php?news_id=1097. Назва з екрану.
32. Мери по борьбе с международным терроризмом [Электронный ресурс] : доклад Генерального секретаря. Режим доступа : <http://www.un.org/russian/terrjrizm>. Название с экрана.
33. Мошкова Л. І. Феномен виникнення та проявів тероризму в сучасних умовах: дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку» / Лілія Іванівна Мошкова; Одеська національна юридична академія. О., 2001. 194 с.
34. Мурза, К. Г. Сепаратизм в контексті дезінтеграції держави : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Мурза Костянтин Георгійович ; М-во освіти і науки України, Маріуп. держ. ун-т. Маріуполь, 2015. 20 с.
35. Нарочницкая Н. А. Терроризм: уродливая случайность или неизбежная черта глобализации? [Электронный ресурс] Режим доступа : <http://www.zhilin.ru>. Название с экрана.
36. Національна безпека України [Електронний ресурс] // Вікіпедія (вільна бібліотека). — Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. Назва з екрану.
37. Новікова Л. В. Кримінальна відповідальність за фінансування тероризму[Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія» / Людмила Вікторівна Новікова ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К., 2007. 19 с.
38. Політико-правові механізми запобігання сепаратизму в демократичному суспільстві : наукова записка / [Кресіна І. О. та ін.] ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2014. 143 с.
39. Половко О. О. Особливості політичного тероризму в сучасному суспільстві [Текст]: автор. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 – політичні інститути та процеси / Олена Олексіївна Половко ; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2005. 22 с.
40. Про заходи щодо посилення боротьби з тероризмом в Україні [Електронний ресурс] : Рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 25 травня 2012 року. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0001525-12>. Назва з екрану.
41. Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму [Текст] : Закон України від 12 вересня 2002 року № 149-IV // Офіц. вісник України. — 2002. — № 40. — С. 18–44.
42. Проноза І. І. Політичний тероризм як загроза стабільності сучасного суспільства [Текст] : дис. на здобуття наук. ступеня канд. політичних наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути і процеси» / Інна Іванівна Проноза ; Південноукраїнський національний педагогічний ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2012. 219 с.

43. Рахмайлов В. В.. Політичний сепаратизм як соціальний феномен сучасного світу : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.01 / Рахмайлов Василь Васильович ; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2015. 20 с.
44. Релігійні засади тероризму. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2005. № 20. С. 47-49.
45. Розумний М. М. Екстремізм і радикалізм у смисловому полі української політики. *Українська політична нація: генеза, стан, перспективи* / За ред. В.С. Крисаченка. К.: НІСД, 2003. С.521-529.
46. Савойська С. В.. Мовно-політичний сепаратизм як фактор дестабілізації національної єдності українського суспільства в умовах пострадянської трансформації. К. : Просвіта, 2011. 407 с.
47. Смазнова І. С. Філософсько-правовий аналіз тероризму та боротьби з ним [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. юрид. наук : спец. 12.00.12 «Філософія права» / Ірина Сергіївна Смазнова; Київський національний ун-т внутрішніх справ. К., 2007. 18 с.
48. Сучасний політичний екстремізм (на прикладі Іспанії, Італії та Німеччини) : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Рева Тетяна Сергіївна ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2012. 18 с.
49. Телешун С. Сучасний тероризм: українські реалії. *Політичний менеджмент*. 2005. № 1 (10). С. 163-169.
50. Ткач В. Ф. Антитерористична політика: світовий і національний контексти (на прикладі країн центральної азії, росії та україни) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. політичних наук: спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Володимир Федорович Ткач; Міжнародна кадрова академія. Міжрегіональна академія управління персоналом. К., 2012. —212 с.
51. Україні загрожує... кібертероризм. *Віче*. 2012. №5.
52. Феномен майдану [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ua-reporter.com/content/144902>. Назва з екрану.
53. Целуйко М. Є. Антитерористична політика держави як фактор суспільної стабільності [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Целуйко Марина Євгенівна ; Дніпропетровський національний ун-т. Дніпропетровськ., 2006. 19 с.
54. Червак Б. Інформаційна політика на крові. *Українська правда*. 2014. 16 березня.
55. Чікель Ю. В. Політичний тероризм у сучасних міжнародних відносинах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку» / Юрій Володимирович Чікель; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Л., 2011. 20 с.